

1757.

Na osnovu člana 20 st. 2 i 3 Zakona o zaštiti i zdravlju na radu ("Službeni list CG", broj 51/26), Ministarstvo rada, zapošljavanja i socijalnog dijaloga donijelo je

PRAVILNIK

O MJERAMA ZAŠTITE I ZDRAVLJA NA RADU PRI KORIŠĆENJU OPREME SA EKRANIMA

("Službeni list Crne Gore", br. 097/26 od 08.07.2026)

Član 1

Ovim pravilnikom propisuju se minimalni zahtjevi koji se odnose na mjere zaštite i zdravlja na radu koje poslodavac treba da obezbijedi radi zaštite zaposlenih pri korišćenju opreme sa ekranima.

Član 2

Odredbe ovog pravilnika ne primjenjuju se na:

- vozačke ili kontrolne kabine u vozilima ili mašinama;
- računarske sisteme instalirane u transportnim sredstvima;
- računarske sisteme koji su prvenstveno namijenjeni za javnu upotrebu;
- prenosne računarske sisteme koji se ne koriste stalno na radnom mjestu;
- kalkulatore, fiskalne kase i drugu opremu koja ima male ekrane za prikazivanje;
- podatke ili mjere koje su neophodne za neposredno korišćenje te opreme; i
- pisaće mašine tradicionalnog dizajna, tipa poznatog kao pisaća mašina sa ekranom.

Član 3

Zaposleni u smislu ovog pravilnika je svako lice koji se stalno koristi ekranom kao važnim sredstvom u uobičajenom radu i koje radi kod poslodavca po osnovu ugovora o radu, uključujući lice koje se osposobljava za rad i pripravnika, kao i svako lice koje po bilo kom pravnom osnovu obavlja rad kod poslodavca.

Član 4

Izrazi upotrijebljeni u ovom pravilniku imaju sljedeća značenja:

- 1) ekran je alfanumerički ili grafički ekran, bez obzira na vrstu procesa koji se prikazuje na ekranu;
- 2) radno mjesto sa računarom obuhvata računar koji obavezno sadrži ekran, a može biti opremljen tastaturom ili drugim ulaznim uređajem i/ili softverom koji omogućava povezivanje između operatora i uređaja, uz mogućnost korišćenja neobaveznog pribora i spoljnih jedinica, kao što su disketni pogon, telefon, modem, štampač, držač za dokumente, radna stolica i radni sto ili radna površina, kao i neposredna radna okolina.

Član 5

Poslodavac treba da vrši analizu radnih mjesta sa računarom u cilju procjene uslova zaštite i zdravlja na kojima su zaposleni na tim radnim mjestima izloženi, posebno u pogledu mogućih rizika za vid, psihičkih problema i problema koji uzrokuju stres.

Poslodavac treba da preduzme odgovarajuće mjere za uklanjanje utvrđenih rizika, na osnovu procjena iz stava 1 ovog člana, uzimajući u obzir dodatne i/ili kombinovane posljedice tako utvrđenih rizika.

Član 6

Poslodavac treba da:

- redovno obavještava zaposlene o svim aspektima zaštite i zdravlja na radu u vezi sa njihovim radnim mjestima sa računarom;
- posebno obavještava zaposlene o mjerama primjenljivim na radna mjesta koje se preduzimaju na osnovu čl. 5, 7 i 9 ovog pravilnika;
- obavijestiti zaposlene ili njihove predstavnike o svakoj zdravstvenoj mjeri ili mjeri zaštite koja je preduzeta u skladu sa ovim pravilnikom;

- obučiti zaposlene za korišćenje radnog mjesta sa računarom prije nego započne rad i u situaciji kad god se organizacija radnog mjesta sa računarom značajno izmijeni; i
- obezbijediti da radna mjesta sa računarom odgovaraju minimalnim zahtjevima.

Minimalni zahtjevi iz stava 1 alineja 5 ovog člana dati su u Prilogu 1, koji čini sastavni dio ovog pravilnika.

Član 7

Poslodavac treba da organizuje rad zaposlenih tako da se svakodnevni rad na ekranu periodično prekida odmorima ili promjenama aktivnosti koje smanjuju radno opterećenje.

Član 8

Konsultacije i učešće zaposlenih i/ili njihovih predstavnika po pitanjima iz oblasti zaštite i zdravlja na radu koja se uređuje ovim pravilnikom i Prilogom 1 vrši se u skladu sa zakonom kojim se uređuje zaštita zdravlja na radu.

Član 9

Poslodavac treba da omogući zaposlenom odgovarajuću kontrolu očiju i vida koji se vrši od strane doktora medicine specijaliste oftalmologije, i to:

- prije početka rada na ekranu,
- u određenim periodima, i
- u slučaju teškoća s vidom koje mogu biti posljedica rada na ekranu.

Poslodavac zaposlenom treba da omogući kompletan oftalmološki pregled ako nalazi testa iz stava 1 ovog člana pokažu da je to potrebno.

Ako kontrola iz stava 1 ovog člana ili pregled iz stava 2 ovog člana pokažu da je to potrebno i ako se ne mogu koristiti uobičajena korektivna pomagala, poslodavac treba zaposlenog da opremi posebnim odgovarajućim korektivnim pomagalima za rad.

Troškove primjene mjera iz st. 1, 2 i 3 ovog člana ne mogu snositi zaposleni.

Član 10

Poslodavci koji su do dana stupanja na snagu ovog pravilnika započeli obavljanje odgovarajuće djelatnosti ili obezbijedili korišćenje opreme sa ekranima, treba da usklade svoje poslovanje sa odredbama ovog pravilnika u roku od godinu dana od dana njegovog stupanja na snagu.

Član 11

Danom stupanja na snagu ovog pravilnika prestaje da važi Pravilnik o mjerama zaštite i zdravlja na radu pri korišćenju opreme sa ekranima ("Službeni listu CG", broj 16/16).

Član 12

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".

☐ U ovaj pravilnik prenesena je Direktiva Savjeta 90/270/EEZ od 29. maja 1990. godine o minimalnim zahtjevima za zaštitu i zdravlje na radu pri korišćenju opreme sa ekranima.

Broj: 06-134/26-2148/3

Podgorica, 6. jula 2026. godine

Ministarka,

Naida Nišić, s.r.

PRILOG 1

MJERE ZAŠTITE I ZDRAVLJA NA RADU PRI KORIŠĆENJU OPREME SA EKRANIMA

1. KORIŠĆENJE OPREME SA EKRANIMA

Napomena

Sama upotreba opreme ne smije predstavljati izvor rizika za zaposlene.

1.1. Ekрани

- 1.1.1. Udaljenost ekrana od očiju zaposlenog ne treba da bude manja od 500 mm, ali ne tolika da zaposlenom stvara smetnje pri čitanju podataka sa ekrana.
- 1.1.2. Karakteri na ekranima treba da budu dobro definisani i jasno uobličeni. Karakteri, razmaci između karaktera i redova treba da budu dovoljno veliki, da mogu da se razlikuju bez napora, ali ne preveliki kako bi tekst bio pregledan.
- 1.1.3. Slika na ekranima treba da bude stabilna, bez treperenja ili drugih oblika nestabilnosti. Frekvencija osvježavanja slike na ekranima treba da bude najmanje 75 Hz za CRT ekrane i 60 Hz za LCD ekrane.
- 1.1.4. Svjetlosna jačina karaktera i/ili kontrast između karaktera i pozadine treba da budu lako podesivi od strane zaposlenog i prilagodljivi uslovima radne sredine.
- 1.1.5. Ekрани treba da budu podesivi u horizontalnoj i vertikalnim ravnima u skladu sa potrebama zaposlenog. Na radnom stolu ili radnoj površini ne treba da bude predmeta koji ometaju podešavanje ekrana.
- 1.1.6. Posebno postolje za ekrane ili podesivi sto treba da budu obezbijeđeni tako je pravac gledanja u istoj ravnini ili ukošen prema dolje do 20°.
- 1.1.7. Na ekranima ne treba da bude odbljeska ili refleksije koji mogu da smetaju zaposlenom.
- 1.1.8. Ekрани treba da budu čisti, kako bi slika bila jasna, a tekst čitljiv.

1.2. Tastatura

- 1.2.1. Tastatura treba da bude sa podesivim nagibom i odvojena od ekrana tako da zaposleni može da zauzme udoban radni položaj koji sprečava pojavu zamora u rukama ili šakama.
- 1.2.2. Ispred tastature treba da postoji dovoljno prostora za oslonac šaka i ruku zaposlenog.
- 1.2.3. Tastatura treba da ima mat površinu koja ne izaziva odbljesak svjetlosti.
- 1.2.4. Raspored i karakteristike tastera treba da budu takvi da olakšaju upotrebu tastature.
- 1.2.5. Simboli na tasterima treba da imaju odgovarajući kontrast u odnosu na tastere i da su čitljivi iz predviđenog položaja za rad.

1.3. Radni sto ili radna površina

- 1.3.1. Radni sto ili radna površina treba da imaju dovoljno veliku površinu koja ne izaziva odbljesak i da omogućavaju fleksibilan raspored ekrana, tastature, dokumenata i prateće opreme.
- 1.3.2. Držač dokumenata treba da bude stabilan, podesiv i postavljen na način koji pokrete glave i očiju svodi na minimum.
- 1.3.3. Mora biti obezbijeđen dovoljan prostor da zaposleni mogu zauzeti udoban položaj.

1.4. Radna stolica

- 1.4.1. Radna stolica treba da bude stabilna i da zaposlenom omogućava slobodu pokreta i udoban položaj.
- 1.4.2. Visina sjedišta treba da bude podesiva.
- 1.4.3. Naslon treba da bude oslonac za cijela leđa, podesiv po nagibu i visini.
- 1.4.4. Oslonac za stopala treba da bude obezbijeđen zaposlenom koji želi da ga koristi. Oslonac za stopala treba da bude dovoljno visok i stabilan, da omogućava udoban položaj stopala i nagib nogu i da nema klizavu površinu.

2. RADNO MJESTO I RADNA SREDINA

2.1. Slobodan prostor za zaposlenog

- 2.1.1. Na radnom mjestu treba da bude obezbijeđen dovoljan slobodan prostor za zaposlenog, tako da mu je omogućena promjena položaja i sloboda pokreta.

2.2. Osvjetljenje

- 2.2.1. Prirodno i/ili vještačko osvjetljenje treba da bude najmanje 300 luxa i da obezbjeđuje odgovarajuću osvijetljenost i kontrast između ekrana i pozadinskog prostora, uzimajući u obzir vrstu poslova, potrebe zaposlenog i zahtjeve njegovog vida.

2.2.2. Uređenje radnog mjesta i izbor, kao i pozicioniranje vještačkog osvjetljenja treba da budu izvedeni na način da se sprečava nastanak odbljeska ili refleksije.

2.3. Refleksija i odbljesak

2.3.1. Radna mjesta treba da budu uređena na takav način da izvori prirodne svjetlosti (prozori i drugi otvori), prozirni ili poluprozirni zidovi, kao i žarko obojeni inventar ili instalacije, oprema i zidovi svijetlih boja ne stvaraju direktni odbljesak i/ili refleksiju na ekranima.

2.3.2. Prozori treba da imaju odgovarajuće zastore (kapke) za sprečavanje ulaska sunčeve svjetlosti na radno mjesto ili u prostor, tako da ne ometaju rad.

2.3.3. Ekranu ne treba da budu okrenuti prema izvoru ili od izvora svjetlosti, u protivnom su potrebne posebne mjere protiv refleksije i odbljeska.

2.4. Buka

2.4.1. Oprema sa ekranima ne treba da bude izvor buke koja ometa razgovor ili skreće pažnju. Nivo buke treba da bude u skladu sa propisima kojima se uređuje zaštita i zdravlje na radu zaposlenog od rizika izloženosti buci.

2.5. Mikroklima

2.5.1. Mikroklima treba da odgovara zahtjevima za toplotni ugođaj za laki fizički rad, pri čemu oprema koja pripada radnom mjestu ne smije stvarati višak toplote koji bi mogao izazvati nelagodnost kod zaposlenih, a odgovarajući nivo vlažnosti vazduha mora biti postignut i održavan.

2.6. Zračenje

2.6.1. Sva elektromagnetna zračenja, osim vidljivog zračenja, u pogledu zaštite i zdravlja na radu, treba da budu svedena na zanemarljiv nivo, u skladu s posebnim propisima.

3. INTERFEJS OPERATER/RAČUNAR

Pri projektovanju, izboru, puštanju u rad i izmjenama softvera, kao i pri projektovanju zadataka koji se obavljaju uz korišćenje opreme sa ekranskim prikazom, poslodavac je dužan da uzme u obzir sljedeća načela:

- 1) softver mora biti odgovarajući za zadatak;
- 2) softver mora biti lak za upotrebu i, kada je to primjereno, prilagodljiv nivou znanja ili iskustva operatera; nikakav kvantitativni ili kvalitativni nadzor ne smije se vršiti bez znanja zaposlenih;
- 3) sistemi moraju obezbijediti povratnu informaciju zaposlenima o njihovom učinku;
- 4) sistemi moraju prikazivati podatke u obliku i ritmu koji su prilagođeni operaterima;
- (5) moraju se primjenjivati načela ergonomije softvera, posebno u pogledu obrade podataka od strane čovjeka.